

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
Kultuurikorralduse õppekava

Merili Tambu

**TÜ VKA DIPLOMILAVASTUS “ÕNNELIKE SURNUTE AED”
PRODUKTSIOON**

Lõputöö

Juhendaja: Tiiu Tamm, etenduskunstide produktsiooni noorem lektor, Tartu Ülikooli Viljandi
kultuuriakadeemia

Viljandi 2025

Resümee

Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed”

Käesolev kultuurikorralduse eriala lõputöö, mis viidi läbi tegevusuuringu vormis annab ülevaate Viljandi kultuuriakadeemia lavastaja eriala tudengi Oskar Viirandi diplomilavastuse “Õnnelike surnute aed” produktsiooni protsessist. Lõputöö kirjeldab lühidalt Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiat (edaspidi TÜ Viljandi kultuuriakadeemia kui ka TÜ VKA) ja selle toimimist. Samuti on välja toodud olulised koostöö protsessid Elektriteatriga, Kino Sõprusega, Viljandi linnaga, Eesti Kultuurkapitaliga, Tähetorni Hotelliga ja Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia ja kunstide instituudiga.

Kultuuriakadeemiaga. Teises osas saab lugeda ülevaadet Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia diplomilavastuse „Õnnelike surnute aed“ korraldusprotsessist. Analüüsis on kirjeldatud eelarvet, turundusprotsessi ning riskianalüüsi. Kolmandas peatükis toon välja korraldusprotsessi õnnestumised ja keerukused.

Praktiliseks lõputööks sai valitud lavastuse produtseerimine, kuna see toetab autori erialast spetsialiseerumist ja huvi etenduskunstide valdkonna vastu. Lavastusprotsessi kaasas töö autori kultuuriakadeemia etenduskunstide õppekava lõpukursuse lavastajatudeng Oskar Viirand. Viirandil oli idee luua avastus, mis ühendab endas kino ja teatri, põimides kokku näitleja elava esituse eelnevalt filmitud materjaliga. Lavastus uurib inimese haprust ja vastupidavust. See keskendub kadunud kontakti taastamisele ning kindlustunde otsingule. Lavastuse eesmärk on julgustada publikut vaatama endale tihedamalt otsa- aktsepteerima iseennast ja oma elu sellisena, nagu see päriselt on.

Võtmesõnad: diplomilavastus, film, produtsent, hübriidvorm

Abstract

This final thesis in the field of cultural management conducted using action research methods provides an overview of the production of Oskar Viirand, a student of the Viljandi Academy of Culture, specializing in directing. “The Garden of the Happy Dead” is a production that combines cinema and theater - one part is told on the screen, the other on stage. The goal of the production is to encourage the audience to take a closer look at themselves - to accept themselves and their lives as they really are. The thesis briefly describes the Viljandi Academy of Culture of the University of Tartu (hereinafter referred to as the Viljandi Academy of Culture of the University of Tartu) and its functioning. It also outlines important cooperation processes with the Elektriteater, Kino Sõprus, the city of Viljandi, the Estonian Cultural Endowment, the Tähetorni Hotel and the Institute of Baltic Film, Media and Arts of Tallinn University.

The Academy of Culture. In the second part, you can read an overview of the production process of the diploma play “Ännelike surnute aed” (The Garden of the Happy Dead) of the Viljandi Academy of Culture of the University of Tartu. The analysis describes the budget, marketing process and risk analysis. In the third chapter, I will highlight the successes and complexities of the production process.

The practical thesis consisted of producing a selected production, as it supports the author's professional specialization and interest in the field of performing arts. The production process was accompanied by the author of the work, Oskar Viirand, a directing student in the final year of the performing arts curriculum at the Estonian Academy of Culture. Viirand had the idea to create a

discovery that combines cinema and theater, intertwining the actor's live performance with previously filmed material. The production explores human fragility and resilience. It focuses on restoring lost contact and the search for confidence. The goal of the production is to encourage the audience to take a closer look at themselves - to accept themselves and their lives as they really are.

Keywords: diploma production, film, producer, hybrid form

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Ülevaade organisatsioonist	7
1.1. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kirjeldus	7
1.2. Viljandi Kultuuriakadeemia struktuur	8
2. Korraldusprotsess	10
2.1. Planeerimisprotsess	10
2.2. Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed”	10
2.3. Hübriidvorm ja selle produtseerimise keerukused	11
2.4. Produtsendi roll lavastuse väljatoomisel	12
2.4.1 Meeskond	13
2.5. Eelarve ja rahastus	14
2.5.1 Lepingud ja autoriõigused	15
2.6. Tehnilised lahendused ja protsess	15
2.7. Filmiproduktiooni loomine	17
2.7. Lavaproovid	19
2.8. Etendused	20
2.9. Lavastuse sihtgrupp ja eesmärgid	21
2.10. Turundus ja kommunikatsioon	22
2.10.1. Retseptatsioon ja publiku kogemus	23
2.11. Lavastuse riskianalüüs	24
3. Sündmuse analüüs	25
4. Eneserefleksioon	28
Kokkuvõte	31
Kasutatud kirjanduse loetelu	32
Lisad	34
Lihtlitsents	51

Sissejuhatus

Käesolevas lõputöös viin läbi tegevusuuringu, mille raames kirjeldan ja analüüsin oma tööd produtsendina lavastuse “Õnnelike surnute aed” väljatoomisel. Tegemist on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia lavastaja eriala tudengi diplomilavastusega. Töö kirjutamisele eelnes intensiivne praktiline protsess, mis päädis lavastuse esietendusega 6. mail. Lavastuse produtseerimine ja tegevusuuring lõputöö raames oli loogiline jätk minu publikuteenindaja tööle Ugala teatris ning andis uue arengu erialasele spetsialiseerumisele. Lavastus “Õnnelike surnute aed” ei ole ainult kunstiline eksperiment, vaid ka õppeprotsess, mis tõi kokku professionaalid ja mitmete erialade tudengid.

Lavastuse olulisus seisneb eelkõige selles, et noortel loojatel on võimalus oma ideid praktikas teostada ning valmistuda erialaseks tööks kultuuriväljal. Ühtlasi pakub lavastus publikule võimaluse saada kunstikogemus, mis ei allu tavapärasele žanrimääratlusele. Produktsiooniprotsessi eesmärgiks oli testida uut lavastusvormi ja luua kvaliteetne kunstiline tervik.

Diplomilavastuse visioon oli luua mitmetahuline kogemus, kus publikul oleks võimalus suhestuda loo tegelastega isiklikul tasandil. Eristuvaks teguriks võrreldes varasemate TÜ VKA diplomilavastustega oli meediumite ühendamine: suurem osa lavastuse tegevustikust oli eelnevalt üles filmitud. Kinoekraanil näidatud stseenid vaheldusid laval esitatud näitlejate monoloogidega. Hübriidvormi loomine tõi kaasa nii tehnilisi kui ka loomingulisi väljakutseid, kuid tulemuseks oli omanäoline ja uuenduslik lavastus.

Loov-praktilise töö protsessis tuli produtseerida lavastus nii, et säiliks kunstiline terviklikkus, oleks publikule kaasahaarav ning toimiks ka tehniliselt. Eesmärgiks oli lavastusprotsess põhjalikult ja läbimõeldult planeerida ning edukalt etendusteni jõuda. Oma teoreetilises töös kirjeldan protsessi ja toon välja korralduslikud õnnestumised ja kitsaskohad. Eesmärgiks oli rakendada koolis õpitut, ellu viia ja analüüsida lavastuse tootmisprotsessi. Lõputöö jaguneb kolmeks peatükiks: esimeses peatükis tutvustan Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiat kui organisatsiooni, teises annan ülevaate lavastuse korraldusprotsessist ning kolmandas keskendun eneserefleksioonile ja lavastuse analüüsile.

Töö tulemustena saab välja tuua, et hübriidvormis diplomilavastust on võimalik edukalt ellu viia, kui tiim toimib ühtsena ja tootmisprotsess on paindlik ja sihipäraselt juhitud. Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed” täitis seatud eesmärgid: lavastus jõudis publiku ette Viljandis ja Tartus ning etendub ka Tallinnas 2025. aasta juunikuu alguses. Lavastus pälvis kontrollitendusel ja esietendusel positiivse vastuvõtu ning andis publikule, kriitikule ja

loojatele unikaalse kogemuse. Lavastusprotsessi läbiviimisega sai täidetud projekti üks põhieesmärke, anda tudengitest koosnevale meeskonnale väärtuslik korralduskogemus nii kunstiliselt kui ka tehniliselt keerulise kunstivormi loomisel. Produktendina sain olulisi oskusi, mida saan peale lõpetamist kasutada enda professionaalses karjääris.

1. Ülevaade organisatsioonist

1.1. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kirjeldus

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia (edaspidi TÜ VKA) on kõrgkool, mis kuulub Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkonda. TÜ VKA keskendub loovuse, omakultuuri ja interdistsiplinaarse kõrghariduse arendamisele Eesti kultuuris. Akadeemia eesmärk on kujundada kultuurikeskselt mõtlev ja maailmale avatud haritlaskond ning edendada kultuuridevahelist dialoogi ja kultuurilist seonduvust ühiskonnas. (TÜ VKA põhikiri, 2021). Akadeemia ajalugu ulatub 1952. aastasse, mil loodi Tallinna Kultuurharidusala. Alates 2016. aastast kuulub akadeemia humanitaarteaduste ja kunstide valdkonda. (TÜ VKA ajalugu, 2021).

TÜ VKA tegutseb kõrgharidusseaduse, Tartu Ülikooli seaduse, ülikooli põhiseaduse ja oma põhikirja alusel. Akadeemia eesmärgiks on pakkuda kõrgharidust ja täiendõpet kunstide, humanitaarteaduste, sotsiaalteaduste ja kasvatusteaduste valdkonnas. TÜ VKA soovib luua sidet rahvakultuuri ja massikultuuri vahel, selgitades ja arendades Eesti omakultuuri ning panustades rahvuskultuuri säilimisse. Samuti osaleb akadeemia aktiivselt teadmiste loomisesse ja rakendamises ühiskonnas. (TÜ VKA põhikiri, 2021).

TÜ VKA kuulub rahvusvaheliselt tunnustatud ülikoolide hulka. Kultuuriakadeemia põhitegevus lähtub valdkondadevahelisest koostööst ning seob omavahel mõtte- ja teadmistevahetuse, kultuuri ja pärimuse, kaasaja ja traditsiooni, rahvusliku ja rahvusvahelise mõõtme ning teaduse ja kunstiloo. (TÜ VKA ülevaade kultuuriakadeemiast, 2021).

Õpingud TÜ VKA-s toetavad kogukondliku koostöö arengut, edendades loovust ja ühiskondlikku sidusust. Akadeemia pakub tudengitele kõrgharidust ning praktilise rakenduse võimalusi. Ülikool toetab projektide algatamist juba õpingute käigus. (TÜ VKA ülevaade kultuuriakadeemiast, 2021).

Organisatsioonil on strateegilised eesmärgid, mis seostuvad diplomilavastusega “Õnnelike surnute aed”. TÜ VKA õppeprogrammid võimaldavad paindlikku õpiteed ning eri valdkondade sidumist kultuuri- ja ühiskonnaellu. (TÜ VKA arengukava aastateks 2022-2025, 2022). Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed” on sellest hea näide, kuna toob kokku erinevate erialade tudengid, kelle koostöös sündis ühine looming. Tudengitel oli võimalus

õppe jooksul spetsialiseeruda ning siduda oma teadmised ja oskused ühtseks kunstiliseks väljenduseks. Selline eesmärk toetas õppekava paindlikkuse ja loovuspõhisuse eesmärki.

Organisatsiooni teadus- ja arendustegevust ning loometööd saab rakendada nii kultuurivaldkonnas kui ka laiemalt ühiskonnas. (TÜ VKA arengukava aastateks 2022-2025, 2022). Diplomilavastus käsitleb olulisi sotsiaalseid teemasid, nagu inimese eneseotsing ja lahenduste leidmine elulistes küsimustes. Üliõpilaste loometöö jõuab akadeemilise arutluse kaudu laiema publiku ette, toetades organisatsiooni eesmärki kujundada ühiskonda teaduse ja loovuse kaudu.

Organisatsioon on väärtuslik koostööpartner. TÜ VKA toetab erinevaid algatusi ning panustab regionaalse ja valdkondliku võimekuse arendamisse. (TÜ VKA arengukava aastateks 2022-2025, 2022). Diplomilavastuse tootmine ulatub Viljandist välja nii Tallinna kui Tartusse ning kaasab mitmeid koostööpartnerid, nagu Elektriteater, Kino Sõprus, Viljandi linn, Eesti Kultuurkapital, Tähetorni Hotell ja Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia ja kunstide instituut.

Organisatsioon hindab loovust ning tudengite sidet kultuuriga. (TÜ VKA arengukava aastateks 2022-2025, 2022). Diplomilavastuse raames saavad akadeemia tudengid võimaluse kultuuri loomiseks ja koostööks erinevate tegutsevate praktikute ja organisatsioonidega. Organisatsiooni tegevusi toetavad nii virtuaalsed kui ka füüsilised mõtestatud ruumid. (TÜ VKA arengukava aastateks 2022-2025, 2022). Diplomilavastus ühendab erinevaid ruume nagu kino, teater ja film ning hõlmab ka sotsiaalmeedia turundust ja kommunikatsiooni.

1.2. Viljandi Kultuuriakadeemia struktuur

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia (TÜ VKA) on Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide rühmitusse kuuluv kolledž. Kolledži tegevus tugineb suurel määral Eesti ülikooliseadusele, Tartu Ülikooli põhikirjale ning akadeemia enda arengukavale ja põhikirjale. (TÜ VKA juhtimine ja struktuur, 2021).

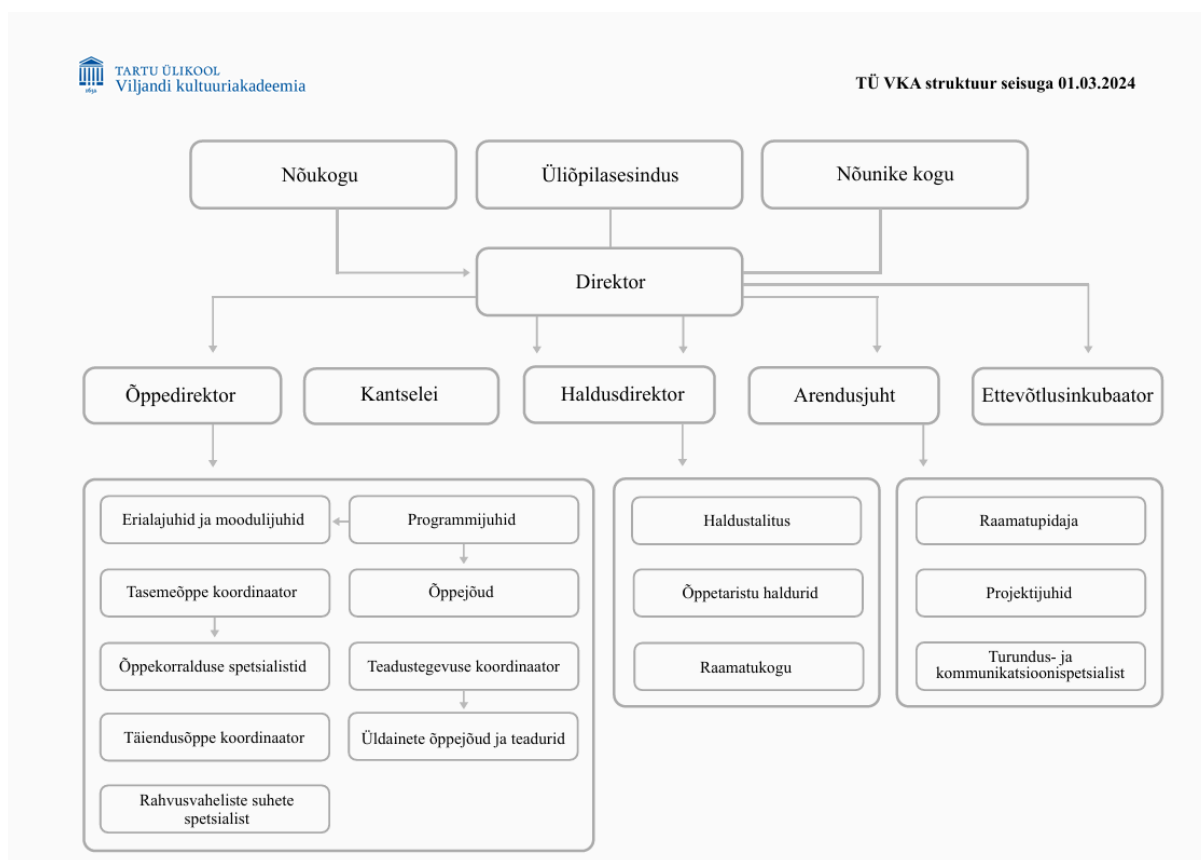
Kultuuriakadeemia otsustuskogu koosneb 21- liikmelisest nõukogust, kuhu kuuluvad akadeemia erinevate õppekavade ja üliõpilaskonna esindajad. (Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia juhtimine ja struktuur, 2021).

Igapäevase juhtimisega tegeleb juhatus, kuhu kuuluvad direktori kohusetäitja ja õppedirektor Kadri Steinbach, haldusdirektor Reevo Maidla ning arendusjuht Anu Puulmann. Lisaks tegutseb akadeemia kuni 11-liikmeline nõunike kogu, kuhu kuuluvad valdkondlike

koostööpartnerite ja tööandjate esindajad ning rektori poolt määratud liikmed. (Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia juhtimine ja struktuur, 2021).

Diplomilavastuse raames teevad koostööd etenduskunstide ning kultuurikorralduse õppekava tudengid, rakendades oma teadmisi ja koostööoskust praktikas.

Alljärgnevalt olen selgelt ja piltlikult toonud TÜ VKA struktuuri ametinimed ja paiknevuse tabeli seisuga 1. märts 2024. aastal. (Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia juhtimine ja struktuur, 2021).

Joonis 1. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia struktuur

2. Korraldusprotsess

Käesolevas peatükis kirjeldan diplomilavastuse väljatoomist, alustades idee sünnist, liikudes edasi produktsiooniprotsessi kirjeldamisega. (vt joonis 2).

2.1. Planeerimisprotsess

2024. aasta suve lõpus pöördus minu poole lavastaja eriala tudeng Oskar Viirand, kes otsis oma diplomilavastusele produtsenti. Kuna õpin Viljandi kultuuriakadeemias kultuurikorraldust teatri suunal ja olen varasemalt töötanud publikuteenindajana, nägin pakkumist inspireeriva võimalusena erialaseks arenguks.

Lavastaja ja produtsendi ühine visioon oli luua lavastus, mis puudutab inimesi ja kutsub neid mõtlema oma elu üle. Soovisime, et lavastus "Õnnelike surnute aed" mõjuks igale vaatajale isiklikult ja erinevalt.

2.2. Diplomilavastus "Õnnelike surnute aed"

Diplomilavastus "Õnnelike surnute aed" eristub oma vormilise ülesehituse poolest. Lavastus koosneb kahest iseseisvast struktuurist: reaalses esitavatest monoloogidest eneserefleksioonilistest monoloogidest ja arthouse-filmilikust videosast. Need kaks elementi täiendavad teineteist, uurides samal ajal, kuidas teater ja kino võivad koos toimida.

Lavastaja Oskar Viirand toetub oma loomingus Austria kunstniku Friedensreich Hundertwasseri kunstiteosele "Õnnelike surnute aed." Teos käsitleb ökoloogilist matmisviisi. Kalmistuid ei ole - on vaid pühitsetud loodus, mis paljuneb inimestest kasvavate puudena. Surnuid ei ole, on ainult puud ja elu. Seda nimetas Austria kunstnik Friedensreich Hundertwasser "Õnnelike surnute aiaks." (Hundertwasser, n.d.).

Samanimeline lavastus "Õnnelike surnute aed" on inspireeritud Hundertwasseri ideest, mis uurib inimese haprust ja vastupidavust. See keskendub kadunud kontakti taastamisele ning kindlustunde otsingule. Kindlustundest, mis haihtub, ja sellest, kuidas see tagasi võidetakse.

Lavastaja soovib, et publik kogeks ja tunnetaks elu erinevaid võimalusi mõistmaks, et õiget viisi, kuidas elu elada ei ole olemas. Lavastuse põhiolemuseks on eneseotsingute

olulisus. Lavastus ei sea eesmärgiks moraliseerida, vaid kutsub inimesi mõtlema elus kehtivate reeglite ambivalentsuse üle.

2.3. Hübriidvorm ja selle produtseerimise keerukused

Filmiteooria- ja meediauurija Deniz Yavuz kirjeldab hübriidteatrit kui teatri ja kino piirimail asuvat kunstivormi, mis säilitab etenduse vahetu elavuse. (Yavuz, 2024)

Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed” lähtub eelkõige lavastaja esteetikast, mille keskmes on teatri ja filmi sidumine. Nende kahe meediumi koosmõjul loob lavastaja võimaluse avardada lavaruumi tähendust ning pakkuda publikule kaks ühes kogemust. Lavastuses näeb ekraanil seitsme tegelase elulisi stseene, samal ajal kui üks tegelane on laval, esitades publikule oma mõttemaailma ja sisemist otsingut. Ekraanil jookseb video, mis tähistab lavastuse ülesehituses reaalseid ja nähtavaid olukordi, samal hetkel kui lavaline tegevus toob esile tegelase sisemised tunded. Erinevate meediumite ja tasandite sidumine ei olnud ainult tehniline eksperiment, vaid tulenes sisulisest vajadusest ja toetas lavastuse temaatilist arengut: muutuse momenti inimese elus ning hetke, kus inimene kaotab turvatunde ja vajadus uue suuna leidmiseks on suur.

Kuna projekt oli laiahaardeline, siis produtsendil tuli ette ka palju keerukaid olukordi lavastuse teostamisel. Esiteks ajakava ja selle töö keerukus - lavastus koosnes eraldiseisvast filmimise protsessist ja traditsioonilisest lavastuse produktsioonist, mis tuli üheks tervikuks siduda. Filmivõtete ja lavastuse loomisel on mitmeid tehnilisi erinevusi. Esimene proovikivi oli filmivõtete ja lavaproovide ajakava koostamine. Ajakavad tuli planeerida erinevatele perioodidele, et need omavahel ei kattuks. Olime lavastajaga planeerinud filmivõtete ajaks märtsi alguse. Videomeeskond püsis ajakavas ning tervik, sealhulgas heli ja värvitöötlus valmis kontrollitenduse ajaks. Terve montaaž koos pildi/filmireaga valmis 26.aprilliks, valmis jõuti ennetähtaegselt.

Keerukaks osutus kommunikatsioon publikule. Inimestele tuli arusaadavalt selgitada, mis lavastusega on tegu ning mida täpsemalt vaataja nägema hakkab. Yavuz-e sõnul seavad kinematograafilised elemendid kahtluse alla traditsioonilise publiku ootused ning sunnivad ümber mõtestama ruumilist, ajalist ja emotsionaalset kogemust. (Yavuz, 2024) Lavastus ja

näitleja elav esitus löid küsitluse järgi enamusele publiku liikmetele tervikelamuse. Küsitluse põhjal selgus, et lavastus ja näitleja elav esitus löi publiku liikmetele tervikelamuse.

2.4. Produtsendi roll lavastuse väljatoomisel

Produtsent on sündmuse läbiviimise protsessi juhtiv isik, kes vastutab nii lavastuse valmimise, administratiivse, finantsilise ning tihti ka kunstilise poole eest. (Perens, 2001: lk 135–136)

Produtsendina vastutasin kogu korraldusliku poole eest. Tööülesannete hulka kuulusid muuhulgas meeskonna juhtimine, finantsplaneerimine, eelarve haldamine, rahaliste vahendite kavandamine ning tasakaalustatud eelarve jälgimine. Lisaks tuli tegeleda ka filmivõtete asukoha otsimisega.

Turundus- ja müügitegevustest jäi lisaks lavastuse nähtavuse suurendamise erinevates meediakanalites ning postituste võimendamisega minu kanda ka piletimüük. Kommunikatsiooni valdkonnas koordineerisin kommunikatsiooni nii meeskonna, partnerite kui ka meediaga. Mis sai läbi viidud koostöös etendus paikadega ja kooli korraldatava festivaliga Värske Kraam Viljandist. Värske Kraam Viljandist on Tallinnas toimuv TÜ Viljandi kultuuriakadeemia etenduskunstide õppekava lõpulavastuste festival. (Fienta, 2025) Oskar Viirandi diplomilavastus on festivali programmis. Lisaks piletimüügiga tegelesin kutsutud külaliste nimekirja haldamisega, kutsetega külaliste kohtade broneerimisega ning publiku suunamisega. Tegelesin lavastuse nähtavuse suurendamisega erinevates meediakanalites ning postituste võimendamisega ehk inglise keeles *boostinguga*. Lisaks tegelesin esietendusele järgneva peo planeerimise ja korraldamisega ja erinevate jooksvate probleemidega.

Samuti oli minu ülesandeks logistika tegevused nagu näiteks rekvisiitide transport ja meeskonna etendusele ja tagasi toimetamine. Sobiva võttepaiga leidmisel võtsin ühendust Tähetorni hotelli personaliga, et saada vajalikud load. Enne filmivõtteid kontakteerusin näitlejatega, et saada osalemise kinnituskirjad, mis tuli lisada KULKA taotlusse. Taotlusele tuli lisada ka esinemiskohtade kinnituskirjad, milleks olid Tähetorni Hotell, Tartu Elektriteater ja Kino Sõprus.

Vastutasin Partnerlussuhete juhtimise valdkonnas planeerisin läbirääkimisi sponsoritega ning hoidsin koostööpartneritega järjepidevalt kontakti.

2.4.1 Meeskond

Intellektuaalomandi ja õiguslase halduse raames tegelesin autoriõiguste ning litsentsidega. Projekti rahastuses koostas erinevaid taotlusi. Kõige olulisemaks ülesandeks pean meeskonna töövoogu koordineerimist nii tootmis- kui ettevalmistavas protsessis, võttepaigas, proovides kui ka etendustel. Kunstiprojekti loomisel on oluline hoida meeskonna rahulolu ja jälgida, et kõigil oleks töökulgu arusaadav.

Diplomilavastuse meeskonda kuulub kokku 22 liiget. Kõik meeskonnaliikmed, k.a näitleja ja helilooja Jaan Eerik Priks, on seotud Viljandi kultuuriakadeemiaga. Meeskond oli suur, kuid kõik liikmed täitsid oma rolli vastutundlikult ja tiimi ülesannete jaotus oli selgelt struktureeritud.

Lavastuse idee autor ja lavastaja on neljanda aasta etenduskunsti üliõpilane Oskar Viirand. Dramaturg Madleen Maria Kirja tegi Oskar Viirandi-ga lavastusteksti loomisel koostööd. Lisaks aitas Madleen kaasa veel mitmetes ülesannetes, mis puudutasid lavastuse esteetikat.

Videotiimi juht ja valguskujundaja on Deili Post, kelle vastutusse kuulusid filmimisega ning monteerimisega seotud ülesanded. Operaator on Jaagup Maidla ja tema assistendiks Sten Hendrik Killak. Võtteplatsil täitis režissööri 1. assistendi rolli Robin Täpp, kelle ülesandeks oli kordineerida platsil toimuvat. Kaur Hannes Käämbre tegeles helikujundusega ning värvitöötluse eest vastutas Robin Õige. Harrastushelilooja Jaan Eerik Priks lõi muusikalise kujunduse.

Kunstnikud Anna Maria Praks ja Paula Aarnis olid võttepaiga kunstnikud. Võttepäeva ja etenduste kostüümide eest vastutas Triin Rahuoja, lisaks tegeles ka etenduse ajal rekvisiitidega. Grimeerijaks oli Ronja Marie Trepp, keda toetas võttepäeval grimmi assistent Gretten Vaga. Joosep Kurm ning Kris-Kervin Mölder tegelesid valguskujundusega. Lavastuse protsessist pildistas kultuurikorralduse kolmanda aasta üliõpilane Jürgen Joost. Lavastuse plakati kujundas Maria Helena Seppik ning valguskujundaja on Mairon Tovstik.

Lavastaja tegeles tiimi kokku panemisega. Tal oli selge nägemus sellest, keda soovib oma diplomilavastuse meeskonda kaasata. Produutsendi ülesandeks oli kokkulepete sõlmimine näitlejatega.

Lavastuses osales kokku kaheksa näitlejat, kellest viis olid professionaalid, üks harrastusnäitleja ning kaks Viljandi kultuuriakadeemia näitlejatudengit. Janek Vadi, kes on

Ugala teatri näitleja, täitis oma rolli nii ekraanil kui ka laval. Ekraanil kajastati Janekut vähe, sest tema tegelase rõhk oli rohkem laval. Janeku roll oli emotsionaalne ja raske, seetõttu nõudis see tugevat lavalist kohalolu. Seetõttu oli oluline rolli kaasata pikaajalise kogemusega professionaal.

Lavastuse eelfilmitud osas tegid rollid:

- Erki Laur ja Maria Paiste, kes kehastasid Kaarelit ja Irmat. Lavastuses kehastasid abielupaari, kelle dialoog keskendus eelkõige nende pojale.
- Mari Abel ja Kirill Havanski, kes mängisid noorpaari Aurorat ja Johannest. Tom Rüütel, kes kehastas hotelli omanikku Tomi;
- Eva Maria Aru ja Elina Soosaar, näitlejatudengid, kes kehastasid Almat ja Elisbeti, samuti paarina.

Kõigil tegelastel oli oma lugu ja igapäev neist olid oma isiklikud kogemused rääkida.

Kõiki kaheksat näitlejat näidati filmiekraanil ja laval esines ainult Janek Vadi.

2.5. Eelarve ja rahastus

Projekti kulude kavandamisel on oluline see, et enne eelarve koostamist on selgelt läbi mõeldud tegevused, tegevuste teostajad, tähtajad ning vajaminevad ressursid. (Perens 2001, lk 134).

Kulude plaan annab täpse ülevaate töötappide maksumusest ning aitab aru saada projekti rahalisest ülesehitusest. Ülesehituse juures on vaja kindlalt määrata millal ja millised kulud tekivad, prognooside seejärel rahastamisvajadust, hinnata projekti tasuvust ja langetada juhtimisotsuseid sõltumatult olukorrale. Selline korralik süsteemne lähenemine loob kindla aluse. (Perens, 2001: lk 135–136).

Rahastustaotluste koostamisega tuli alustada võimalikult varakult kuna protsess on keeruline ja aeganõudev. Koos produtsendiga oli diplomilavastuses kokku 22 liiget. Tehniline produtsent, kes vastutas eelkõige logistilise poole eest ning tegeles tehnilise tiimi küsimuste ja muude erinevate jooksvate ülesannetega.

Lisaks kogusime kõikidelt lavastuses osalevatelt näitlejatelt elulookirjeldused ehk CV-d ning etendusasutuste ja näitlejate kinnituskirjad, mis oli oluline tõestus diplomilavastuse rahastamiseks. Produtsendina tuli minul koostada projekti eelarve. Projekti rahastamiseks esitasime mitmeid toetustaotlusi. TÜ Viljandi kultuuriakadeemia poolt esitasime toetustaotlused: 20. novembril 2024 Eesti Kultuurkapitalile. Lavastusprojekti loomingulise kollektiivi tasustamiseks küsisime novembrikuus Kultuurkapitalilt toetust. See

sisaldas filmivõtteid ning proovipäevi. Taotluse loomingulise kollektiivi hulka kuulusid näitlejad: Janek Vadi, Erki Laur, Mari Abel, Maria Paiste ja Kirill Havanski. Lisaks küsisime toetust ka logistika- ning rendikulu katteks. 2024. aasta 20. novembri voorust taotlust Kultuurkapitali piiratud vahendite tõttu ei rahastatud. Järgmisest taotlusvoorust 20. veebruaril 2025 rahastas Eesti Kultuurkapital professionaalide tasusid. 2. märtsil 2025 esitasime taotluse Viljandi linna kultuurivaldkonna projektitoetuste II vooru. Viljandi linn toetas projekti summas 540 €, mida kasutasime näitleja Janek Vadi töötasuks, meeskonna liikmete majutuskulude katteks ning tehnika rendiks.

Lisaks esitasime toetustaotluse 2. detsembril 2024 Tartu linna väikeprojekti vooru, kuid kuna taotlusi esitati palju, seetõttu ei saanud me toetust. Taotlemise protsessis õppisin, et toetustaotlusi tuleks võimalusel planeerida varasematest voorudest, et negatiivse otsuse korral saaks järgmises voorust uuesti rahastust küsida.

2.5.1 Lepingud ja autoriõigused

Diplomilavastuse „Õnnelike surnute aed“ korraldamisel tuli tegeleda mitmete õiguslike aspektidega, mis puudutasid teemasid nagu muusikaliste teoste kasutamine ning lavastuse pealkirja valimine. Lavastus sisaldas kahe autori teost: The Smiths- “I know it’s over” ja The Bobby Fuller Four’i „Let Her Dance.” Muusikateoste kasutamise loa saamiseks tuli sõlmida leping Eesti Autorite Ühinguga (EAÜ). Taotlus tuli esitada koos selgitusega, kus oli vaja välja tuua millal ja kus ning mis eesmärgil muusikat kasutatakse. Pärast etenduste toimumist esitatakse EAÜ-le repertuaariaruanne, mis peab sisaldama pealkirju, autoreid, esitajaid, kasutamiskordade arvu ning teoste kestvust. Aruandlus on oluline teoste autoritele tasu maksmiseks.

Tegeleda tuli lavastuse pealkirja kasutamise õigusliku poolega. Lavastuse nimeks soovis lavastaja panna “Õnnelike surnute aed,” mis on Austria kunstniku Friedensreich Hundertwasseri originaalse kunstiteose pealkiri. (Hundertwasser, n.d.)

Eesti autoriõiguste seaduse paragrahv 44 lg 2 alusel, ei ole pärast tähtaja lõppemist lubatud kasutada teose pealkirja teise autori poolt samaliigilisel teosel. Eriti, kui see info võib eksitada inimesi. (Riigiteataja, 2025). Hundertwasseri teos ei samastu lavastusega vaid inspireerub, seega tuli iga materjali juurde lisada märged, et diplomilavastuse pealkiri inspireerub Hundertwasseri teosest.

2.6. Tehnilised lahendused ja protsess

Tehnilise meeskonna juhtimise eest vastutas videokujundaja Deili Post. Tehnilise ülesannetega tegeles eelkõige lavastuse tehniline produtsent. Tehnilisel produtsendil on varasem kogemus selles valdkonnas, mistõttu ülesannete jagamine muutus kindlamaks. Filmivõtete logistilise ning tehnilise koordineerimise eest vastutas samuti tehniline produtsent. Tiimi töö planeerimisel käsitlesime teemasid, majutus ja transport, mis kuulusid tehnilise produtsendi töö alla. Tehnikat transporditi filmivõtetele mitme autoga. Lisaks Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia ja kunstide instituut aitas helikujundajat toetada tehniliste lahendustega. Kõik sõidukulud tuli lisada sõidupäevikusse, mille edastasime hiljem koolile. Tiimi majutamine toimus Tähetorni Hotellis. Hotellis paiknes meie staap, kus hoiustasime võtetel kasutatavat tehnikat, dekoratsioone, kostüüme ja muid olulisi vahendeid filmivõteteks.

Filmivõtetel puutusin oluliselt vähem kokku tehnilise poolega. Põhiliselt vastutas kogu tehnilise osa eest videotiimi juht. Videotiimi juhi põhi tööülesanded hõlmasid videotiimi töö sujumist ja töötajate heaolu tagamist. Deili juhendas, suunas ja briifis videotiimi võttepäeva jooksul, enne igat stseeni filmimist selgitas lahti stseenide sisu ja visuaalse tähenduse ning seejärel pandi koos paika kaadrid.

ÕSA Filmikeele ABC ja storyboard olid töövahendid, millele operaatorid tuginesid võtetel enim. Võtete eel vaadati koos mõlemad dokumendid läbi, et oleks selge filmi sisu ja pandi paika video tehnilised vajadused.

Filmikeele ABC oli selles projektis operaatoritele justkui liikulusreeglid, mille järgi võtetel tuli orieteeruda. Videotiimi juhina oli Deili kui liiklusregulaator, kes suunas loomingut ning jälgis, et liiklusrikkumisi ei tekiks.

Montaaž ja pildirida valmisid 26. aprilliks; heli ja värvitöötlus lõpetati vahetult enne kontroll- ja esietendust.

Lavastuse tehnilise poolega puutusin rohkem kokku kui filmivõtete tehnikaga. Esietenduse logistilises korralduses tuli koordineerida lavastuse rekvisiitide transport. Esmalt tuli tegelema hakata transpordiga, et tehnika ja tiim Tartusse kohale jõuaksid. Esietendusel tegeleti video- ning valguskujundusega. Enne algust tuli üle kontrollida valgus, heli ja video, et välistada esietenduse jooksul tõrgete tekkimist.

Selleks, et lavastuse tehniline protsess ja ehitus sujuks ning, et lavastusega saaks reisida tuli koostada raider. (vt Joonis 5). Sain tehniliselt tiimilt vajaliku info, mida raiderisse lisada. Tehnilisel tiimil on enamus tehnikat endil olemas, mis aitas eelarvet kokku hoida. Raideris olen välja toonud lavastuse jaoks olulised asjad, mida etendusel vajatakse.

Vajaminevad rekvisiidid, mis kuulusid Triin Rahuoja vastutusalasse olid kaks tooli Viljandi kultuuriakadeemia peamajast etenduskunstide toast. Lisaks märkmik, mis on Triini isiklik.

Vajaminev videotehnika, mis kuulub videotiimijuhile on kohalik kinoprojektor Kino Sõpruses. Lisaks arvuti, mis on videotiimijuhil juba olemas ning kõvaketas Filmi DCPga. Vajaminev valgustehnika, mis kuulub Maironi käsutusse on 2x ETC Colorsourse Desire fresnel, 2x K&M statiivi/Gravity satiivi ja valguse juhtimiseks ETC Programming Wing.

Vajaminevad dekoratsioonid ja lava visuaalid on valmistatud koostöös dekoratsioonitiimiga, kuhu kuulusid Triin Rahuoja, Paula Aarnis ja Anna Maria Praks. Dekoratsioone ja kostüüme kasutati peamiselt filmivõtetel.

Kogu lavakujunduse ülesseadmine võtab aega keskmiselt 10 minutit ning valguse ülesseadmiseks tund kuni poolteist tundi. Video ülesseadmiseks kulub 30 minutit - DCP ingestimine (ühekordne tegevus). Arvuti ja rekvisiitide ülesseadmisele kulub 10 minutit ning toolide seadmine kulub aega keskmiselt 2 minutit. Kostüümiga tegelemiseks kulub kuni 1 minut. Proovid võtavad aega kuni 40 minutit ning mahavõtmisele kulub umbes tund.

2.7. Filmiproduktiooni loomine

Filmivõtted toimusid 2-6 märtsini 2025 Tallinnas Tähetorni hotellis. Koht osutus ootustele vastavaks filmi võttepaigaks, sest selle esteetika vastas lavastaja visioonile. Tegemist on kohaga, kus varem on filmitud legendaarset "Õnne 13" sarja hotelli baari stseene.

Võttepaiga leidmiseks kulus oodatust rohkem aega. Esiialgu pöördusime Tallinna äärelinna hosteli poole ning külastasime ka ühte majutuskohta, mis vastas lavastaja visioonile, kuid selle rendihind ületas eelarvet. Uurisime Tallinna linna kaudu erinevate hostelite võimalusi, kuid tulutult. Pakutavad kohad ei vastanud lavastaja visioonile. Pöördusime sotsiaalmeedia poole, kus postitasime Facebooki kuulutuse sooviga leida ruumid, mis vastaks 1990ndate ja 2000ndate alguse atmosfäärile ning oleks säilinud iganenud sisustus. Tänu tehtud sotsiaalmeedia postitusele, saime palju erinevaid pakkumisi, ühendust võttis ka Tähetorni hotell. Võttepaiga leidmise ja koostöökokkulepete eestvedajaks oli produtsent kuid lavastaja tegi otsuse.

Kohtumisel hotelli esindaja Jüri Veldemaaga arutasime läbi meie visiooni, uurisime välja millised on hotelli tingimused, majutus ja toitlustus ning teised praktilised aspektid. Hotelli meeskond oli erakordselt vastutulelik. Võttepäevade eest tasu ei küsitud ning majutamisel

tehti ka tudengitele hinnaalandust. Osaliselt tulenes selline pakkumine juba selle hotelli varasemast kogemusest filmivõtete võõrustamisel.

Filmivõtted möödusid ilma suursuguse tõrketa, mis oli üllatav, arvestades võtteplatsil olevate inimeste arvu ja kogu selle protsessi mahukust. Eriti pingeliseks osutus 3. märts, kui kogu filmivõtete meeskond ja näitlejad pidid kohal olema. Kuigi töö sujus plaanipäraselt, tekkis ootamatuid väikseid tõrkeid. Samal võttepäeval tuli tehnika tiimil ja näitlejal liikuda hotellist edasi Reval spordiklubisse, kus filmiti lavastuse saunaruumi stseen. Oluline on tagada, et kõik inimesed, tehnika ja rekvisiidid oleks olemas ning võttepäevad kulgeksid plaanipäraselt. Stressirohkeid olukordi tuli ette, kuid nendega õnnestus koheselt ja kiirelt tegeleda.

Alljärgnevalt olen välja toonud filmivõtete liikmete panuse produktsiooniprotsessi. Kategooriad on jaotatud selliselt: isikud, kes esindavad lavakujundust (dekoratsioonid, rekvisiidid), grimmi, kostüümi ning tehnilist produktsiooni (video, valgus).

Dekoratsioonide ja lavakujunduse eest kandsid hoolt nii Paula Aarnis kui ka Anna Maria Praks. Nemad koostasid nimekirja visioonist sõltuvast sobivatest esemetest, millega tuli ruumi iseloomu esile tuua. Rekvisiidid toodi peamiselt kodudest. Lisaks loodi ka kohapeal dekoratsioone nagu seinamaalid. Peeglid kaeti kapa-plaatidega ning loodi visuaalne järjepidevus koostöös Triin Rahuojaga.

Kostüümikunstnik on Triin Rahuoja, tema lähtus oma töös puhtalt stsenaariumist ja tegelaste karakteritest. Triin koostas kostüümide loetelu ja stseeni tabeli. Sobivad riided leidis ta kaltsukatest ja oma isiklikest varudest. Suhtles kostüümi teemadel näitlejatega eraldi ja tegi vajadusel enne kostüümi proove. Osaliselt sai Triin abi Ugala teatrist tänu Annika Mändile.

Grimmikunstnik oli filmivõtetel Ronja Marie Tepp, kes koostas moodboardid iga tegelaskuju jaoks ning otsis neile vajaminevad vahendid. Eriliselt raskeks ülesandeks kujunes teha tegelastele kahvlijälgedega armid käte peale. Teostuseks tuli eelnevalt põhjalikult harjutada. Grimmikunstnikul tuli jääda võtetel ajal paindlikuks kuna tseenide vahel pidi vastavalt stsenaariumile ja valgusele kohendada grimmi.

Videotiimi juhi rolliks oli hallata kõike, mis seondus filmiga ja teha sealjuures tihedat koostööd lavastaja ja dramaturgiga. Videotiimijuht oli justkui tõlkija lavastaja visiooni ning tehnilise teostuse ja meeskonna vahel.

Esimestel kohtumistel tutvustas lavastaja tehnilisele tiimile lavastuse ideed. Saadi ülevaade loost, tegelastest ja nende omavahelistest suhetest ning filmidest, millest tuleks inspireeruda. Videotiimijuht tugines visuaalsele inspiratsioonile ja oma teoreetilistele leidudele. Videotiimijuhil tuli end kurssi viia filmikeelega (stilistilised printsiibid, millest

filmimisel lähtuda), millest lähtudes pandi koos lavastajaga paika visandlik *storyboard/shotlist* ehk visuaalne plaan.

Filmikeele ABC ja *storyboard* olid töövahendid, millele operaatorid tuginesid kõige enim võtetel. Enne filmivõtteid vaadati ühiselt koos mõlemad dokumendid läbi, et neil oleks selge filmi tegevuskava ja koos pandi paika videotehnilised vajadused.

Filmikeele ABC oli selles projektis operaatoritele kui liikulusreeglid, mille järgi võtetel niiöelda orieteeruda ning jätkates selle metafooriga, siis videotiimi juhina oli Deili kui liiklusregulaator, kes suunas loomingut ning jälgis, et liiklusrikkumisi ei oleks.

Filmivõtted olid logistilise ja sisuliselt mahukad, kuid tulemus oli sujuv. Näitlejad said oma rollidega suurepäraselt hakkama. Kõik meeskonnaliikmed olid tööks ette valmistanud. Igal hommikul tuli võtteplatsil olla juba kell 9.00, et läbi töötada briif. Võttepäevad kestsid öhtutundideni. Intensiivne viiepäevane võtteperiood oli pingeline, kuid tulemusrikas. Saime kõik olulised ülesanded tehtud. Kõik need viis päeva olid väsitavad, kuid samas ka põnevad. Kõigil pikkadel päevadel tuli olla valmis igasugustele küsimustele, tuli olla koguaeg infoga kursis, täita staapis ajakava lehte, mille olime koostanud tahvlile. Kui mingid muudatused tekkisid, tuli sellest koheselt tiimile märku anda ning tahvli peal plaane ümber muuta. Samal ajal tuli suhelda ka sponsoriga, kes tagas meile igapäevaselt toitlustuse. Rakendada sain koolis õpitud planeerimis oskust ja tegeleda jooksvate ülesannetega. Kuna jooksvaid ülesandeid on keeruline ette ennustada, siis pidi reageerima jooksvalt. Näiteks videotiimil oli vaja abi sobiva kaabli otsimisega, näitleja Erki Lauril oli vaja ootamatult liimi jne.

2.7. Lavaproovid

Lavastusprotsessis toimus 8 proovipäeva, milles osales lisaks tehnilisele meeskonnale näitleja Janek Vadi. Proovid viidi läbi nii Viljandis kui ka Tartus. Viljandis kasutati kultuuriakadeemia Musta Saali ja etenduskunstide õppekava ruumi.

Videoproovid toimusid enamasti Tartus, kuid osaliselt ka Viljandis. Proovides keskenduti näitleja monoloogidele. Tehnilisi proove viidi läbi jooksvalt kogu protsessi vältel.

Proovipäevade ajad varieerusid, kõige pikemad proovid toimusid alates 10.00 hommikul kuni kella 17.00-ni õhtul. Selle sees oli üks lõunapaus, seega proovipäevad olid intensiivsed. Enne kontrolltendust tehti tehniline proov ja monoloogiline läbimäng. Proovide ajal oli suureks väljakutseks erinevate monoloogide mõtestamine. Monoloogid käidi korduvalt läbi, et selle mõte jõuaks kohale. Kõik monoloogid loeti järjest ette sisuliste

tähendustega ja alles seejärel mindi tekstilise analüüsi pinnalt lavalise liikumise ja ruumilise ülesehituse juurde.

2.8. Etendused

Kontrolletendus toimus 4. mail 2025 Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia Mustas Saalis (Black Boxis) algusega kell 19.00. Enne esietendust tuli tehnilisel tiimil, lavastajal, näitlejal Janek Vadil ja dramaturgil tulla varem kohale. Tehniline meeskond seadis saalis üles kolm kaamerat, mis jäädvustasid kontrolletendust. Lisaks tuli tegeleda nii heli kui videoga ja lavastuse tehnika seadistamisega. Eesmärgiks oli käia kõik läbi enne kui inimesed saali lasta. Enne kontrolletenduse algust sai publik saali sissepääsu ukselt skaneerida QR- koodi, mille alusel sai lugeda kavalehte ning jätta tagasiside lavastaja diplomitööle. Publikule avati ukсед kümme minutit enne etenduse algust. Saal täitus, kohal olid Viljandi kultuuriakadeemia tudengid kui ka Ugala teatri töötajad. Huvi lavastuse vastu oli suur, seetõttu tuli mul koostada Google Forms stiilis kutsed, kus inimesed said teada kinnitada/loobuda oma tulekust. Forms oli koostatud ka esietendusele kui ka Tallinna etendustele.

Kontrolletenduse tagasiside oli positiivne. Etendusel käinud publiku seas oli inimesi, kelle arust oli lavastus mõtlema panev ning kohati ka emotsionaalne.

Lavastuse esietendus toimus 6. mail 2025 Tartu Elektriteatris algusega kell 19.00. Meeskond saabus kohale neli tundi enne etenduse algust, et läbi viia tehnilised proovid. Kontrolliti heli ja valgust ning viidi läbi viimaseid proove Janekuga. Samuti vaatasime üle saalipaigutuse ja ülesehituse. Kontrolliga läks hästi, valguse ja videole saadi kiiresti pihta, seda tänu eelnevatele tehnilistele proovidele Elektriteatris. Heli tuli paika sättida, kuna see oli teatud hetkedel kas liiga vaikne või liiga vali. Seda kontrollis dramaturg.

Esietenduse ajal tuli meile appi vabatahtlik, kes kontrollis pileteid ja vajadusel suunas neid kohtadele. Produtsent ja dramaturg hoolitsesid selle eest, et broneeritud ja ostetud kohtadega publik jõuaks õigetele kohtadele. Publikul oli võimalus osta enne etendust juua või täita tass veega, seda kõike aitas teostada Elektriteatri asjaajaja Kristiina Saar.

4. ja 5. juunil 2025 toimuvad viimased etendused Tallinnas Kinos Sõprus. Lavastajal on ka mõttes osa võtta PÖFF-ist. Pimedate Ööde filmifestival ehk PÖFF on üks Põhja-Euroopa suurimaid filmifestivale, mille toimumis aeg on iga aasta novembrikuu. PÖFF saab näha uusi ja huvitavaid linatöoseid rahvusvahelistelt filmiloojatelt. (Diktor, 2020) PÖFF on lavastajal olnud juba pikemat aega mõttes. Suvel tuleb *Filmfreeways* esitada projekt.

Mõttes oli teha mitu versiooni. Esiteks lavastuse versioon, nii nagu seda esitati. Teine versioon oleks selline, kus etendus filmitakse üles ja näidatakse hiljem kinoekraanil.

2.9. Lavastuse sihtgrupp ja eesmärgid

Estonia Business Schooli (EBS) projektijuhtimise meistriklassi koolitaja Algis Perensi järgi peab korralikult sõnastatud eesmärk olema realistlik, ajastatud, mõõdetav, konkreetne ja kooskõlastatud põhiorganisatsiooniga, võimaldades seeläbi projektimeeskonna motiveerituse ja tulemuslikkuse. (Perens, n.d.).

Projekti peamiseks eesmärgiks on diplomilavastuse “Õnnelike surnute aed” edukas produktsiooniprotsess ja etenduste läbiviimine. Seetõttu tuleb kordineerida lavastuse erinevaid etappe alates planeerimisest kuni etenduse lõpuni välja. Oluline on ka lavastuse kvaliteedi tagamine, mille saavutamiseks tuleb töötada koos loomingulise meeskonnaga.

Projekti sihtgrupiks on enamjaolt teatri- ja filmipublik, inimesed kes otsivad ja avastavad erinevaid teoseid. Lavastus on suunatud ka neile, kes tunnevad, et on oma elus kaotanud selge suuna või ei ole seda kunagi leidnud, ning otsivad uusi tähendusi ja enese mõistmist.

Üheks sihtrühmaks on ka kultuurihuvilised, kes otsivad tavapärasemast alternatiivsemaid teoseid. Sihtgrupiks on ka kultuuri- ja loomevaldkonna professionaalid ning tudengid. Etendus kunstide alal tegelevad inimesed kes on seotud kunsti, teatri, kirjanduse või mõne muu loomevaldkonnaga. Samuti ka noored lavastajad, näitlejad ja kriitikud.

Tabel 2. Diplomilavastus “Õnnelike surnute aed” eesmärgid, mõõdikud ja nende täitmine

Projekti alameesmärk. Tulemus või kvaliteet, kuhu tahetakse jõuda	Mõõdik. Muutunud number või olek, mis kinnitab, et uus kvaliteet on saavutatud	Tegevused eesmärgi saavutamiseks. Mis peab saama tehtud, et tulemus oleks saavutatud	Tulemus
Loodud on filmimaterjal lavastuses kasutamiseks	Läbi on viidud viis päeva kestev filmimise protsess	Lokatsioonide kokkulepped, esinejate kokkulepped	Läbi on viidud viis päeva kestev filmimise protsess. Kogu protsess oli sujuv ja möödus ilma suuremate

			probleemideta.
Etenduste täituvus on vähemalt 75%	Igat etendust külastab vähemalt 120 inimest, kokku külastab kolme etendust 360 inimest.	Strateegilise turundus- ja kommunikatsiooniplaani elluviimine.	Esietendusel tuli kohale täissaal. Kõik kohad peale üksikute olid täidetud. See eest olime ka paarile tiimiliikmele hoidnud kohta.
Eduka prooviperioodi läbiviimine Viljandi kultuuriakadeemias ja Tartu Elektriteatris, mis tagab lavastuse kvaliteedi	Toimub 8 päeva proove Tartu Elektriteatris kui ka Viljandi kultuuriakadeemias	Läbirääkimised Viljandi kultuuriakadeemiaga, Elektriteatriga.	Prooviperioodide edukas läbiviimine Tartu Elektriteatris kui ka Viljandi kultuuriakadeemias.
Esietendus 2025. aastal Tartu Elektriteatris. Kaks etendust Tallinnas Kino Sõpruses	Esietendus toimub 6. mail 2025. Tallinnas toimub 2 etendust Tallinnas 2025.	Kokkulepped Elektriteatri ja Kino Sõprusega, prooviprotsessi edukas läbiviimine.	Esietendus toimus 6. mail 2025 Tartu Elektriteatris. Lisaks toimuvad veel 2 etendust 4. ja 5. juunil 2025 Tallinnas Kino Sõpruses.
Korralik läbimõeldud turundusprotsess	Turunduse periood kestab märtsist kuni novembrini. Kokku 9 kuud.	Paika on saadud turunduse jaoks korralik ja läbimõeldud turundusplaan, mille järgi tegutsetakse.	Turundus oli läbi mõeldud ja turundusplaan sai täide viidud.

2.10. Turundus ja kommunikatsioon

Turundus on kontseptsioonide, hinnakujunduse, promotsiooni ja jaotuse planeerimise ning täideviimise protsess ideede, toodete ja teenuste turundamiseks, loomaks mõlemaid osapooli rahuldavaid vahetusi. Turundus on klientide vajaduste kindlakstegemine ja rahuldamine ettevõttele kasumlikul viisil. Turundus on kasulike klientide leidmise ja hoidmise ning kasulike kliendisuhete arendamise teadus ja kunst. (Sokman. 2022)

Lavastuse “Õnnelike surnute aed” turundus- ja kommunikatsioonitegevused said alguse alles 2025. aasta märtsikuus, kui autor ja lavastaja tegid lavastuse jaoks sotsiaalmeediakontod nii

Facebooki kui *Instagrami*. Esimene postitus, mille lavastusest tegime oli filmivõtetal tehtud visuaal. Seal edasi juba tegime tänapostitusi ja *countdowni* ehk stardiloenduse esietenduseni. Videotiimijuht tegi ka lavastuse treileri. Seda me hakkasime hoogsalt võimendama mõni nädal enne Tallinna etendusi. Suurem meedia laine sai alguse aprillis, kus hakkasime sihipäraselt jagama teavet lavastuse kohta. Tegime ka lühivideo lavastuse ühest stseenist. Tänapostituse tegime peale filmivõtteid kui ka esietendust ning loendus postitusi esietenduseni.

Meedias jagatud postituste sõnumid olid, et inimesed saaksid tasapisi rohkem infot lavastuse kohta. Kõik postitused olid omanäolised, vastasid lavastuse esteetilisusele ja olid sisuliselt läbimõeldud. Postituste loomisel tegin koostööd lavastaja ja dramaturgiga.

Turunduse jaoks kasutasime *Facebooki* ja *Instagrami* sotsiaalmeediat. Sihtrühmadeni jõudsime läbi ERR-i portaali samuti ka Aktuaalse kaamera kultuuriplokki, Raadio 2 uudiste ning ERR Delta kultuuriuudised. Viljandi kultuuriakadeemia aitas meid turundada läbi kooli sotsiaalmeedia kanalite. Saatsime kutseid ka erinevatesse kõrgkoolidesse, sealhulgas Tartu ülikoolidesse ja Tallinna ülikoolidesse ning Viljandi kultuuriakadeemia meililistidesse. Samuti saatsime kutseid ka teatritasutustele nagu Tartu Uus Teater ja Ugala sisemine meililist ning TÜ VKA projektipõhise kommunikatsioonijuhi Katrin Ruusi abil jagasime ka pressiteateid erinevatesse kanalitesse. Kommunikatsiooni eesmärgiks oli jõuda lavastusega sihtrühmani ja et see neile rohkem kättesaadavamaks teha.

Efektiivsus turundamisel oli kõrge, sest inimesed on usinad sotsiaalmeedia kasutajad, seetõttu meie postitusi ka jagati erinevatel profiilidel edasi, läbi mille jõuti veel väljapoole meie tutvusringi. Panin tähele, et oluline sellises turunduses on ka suur tutvusringkond kuna levik on seetõttu suur.

2.10.1. Retseptsioon ja publiku kogemus

Elektriteatris tuli arvestada ka sellega, et ligipääsetavus ratastoolis inimeste jaoks puudub. Puudub nii ratastoolitõstuk kui ka invaliidi tualett. Meeskonnale oli teada, et erivajadustega näitlejal Tom Rüttilil võib tekkida raskusi trepist üles saamisega, kuid tema liikumine sujus probleemideta.

Järgnevad kaks etendust toimuvad Tallinnas 4. ja 5. juunil Kino Sõpruses. 1955. aastal ehitatud "Sõprus" on Tallinna vanim kino. Seetõttu puudub ka Sõpruses ligipääsetavus. Valitud etenduskohtadel puudub kahjuks ligipääsetavus, kuid sündmuse korraldamiseks ei olnud sobivamaid ja eelarvekohaseid alternatiive.

Lisaks plaanime esitada projekti Pimedate Ööde Filmifestivalil (PÖFF). Hetkel ei ole lavastuse edasine mängukava veel täpsustatud. Tagasisides avaldati soovi, et me teeks lisaks planeeritutele veel lisaetendusi. Publik võttis nii kontrolletenduse kui ka esietenduse soojalt vastu, saalis oli kosta publiku poolt kaasaelamist. Esietenduse saalis täitusid kõik kohad, ainult mõned üksikud kohad jäid vabaks, seega oli publiku arv ca üle saja inimese. Kontrolletendusel müüsimise kõik piletid välja. Tagasiside oli positiivne ja publik jäi rahule.

Esietendusel käis kohal ajakirjanik Saara Liis Jõerand, kes kirjutab arvustuse diplomilavastusest. Tallinna etendusele tuleb kirjutama Katariina Libe.

2.11. Lavastuse riskianalüüs

Iga projekt, mille me ettevõttes käivitame on seotud riskidega. Kasutusele võib võtta mitmeid erinevaid meetmeid, kuid projekti ei ole võimalik muuta täielikult riskivabaks. Kokkupuuteid tekib alati teatud määral riskidega. Riski võib defineerida kui ohtude kombinatsiooniks, ebameeldiva sündmuse toimumise tõenäosus, ettemääratus ja kaotuse tõenäosus. (Perens 2001, lk 146)

Lavastus “Õnnelike surnute aed” riskianalüüsi leiab lisadest (vt lisa 11). Käesoleva lavastusprojekti puhul hindame riske, mis võivad mõjutada lavastuse kulgemist ning turvalisust ja heaolu.

Lavastuse “Õnnelike surnute aed” seotud suuri riske ei tekkinud. Kuid riskiteguritega tuli arvestada kogu lavastusperioodi vältel. Igaks momendiks või olukorraks tuleb igal juhul valmis olla, sest nagu Algis Perens on öelnud, siis igas projektis on olemas riskid. Üks võimalik riskistsenaarium mis võis realiseeruda oli seotud etendusel ligipääsetavusega. See tähendab seda, et saabub kohale ratastoolis publiku liige. Selline olukord esietenduse ajal ei realiseerunud, küll aga pidime selleks valmis olema. Turundusmaterjalides puudus meil teave ligipääsetavuse kohta. Riskist sõltumata on oluline sellises olukorras jääda viisakaks ning teatada, et etendusasutuses puudub ligipääsetavus ning vajadusel pakkuda piletiraha tagastamise võimalust.

Tulenevalt sellest, et Elektriteatris asub kino kolmandal korrusel, tuli veenduda, et ei tekiks õhupuudust saalis. Seega olime juba varem avanud aknad ja tuulutanud ruumi, et publikust kellegil ei tekiks õhupuudust. Kuigi otseseid probleeme ei tekkinud, ei saa me terviseriskide esinemist kunagi täielikult välistada.

3. Sündmuse analüüs

2024. aasta suvel pöördus minu poole Oskar Viirand ettepanekuga produtseerida diplomilavastus.

Varasemalt puudub mul kogemus iseseisva produtseerimisega, praktika raames olen sellega minimaalselt kokku puutunud. Ülikooli aastate jooksul oleme omandanud selles valdkonnas teadmised, mida sain projekti raames praktiseerida. Diplomilavastuse “Õnnelike surnute aed” meeskond oli suur, tiim koosnes 22-liikmest ja 8 näitlejast. Tiimitöö sujus kõigi vahel hästi ning kõik täitsid oma rolli. Varasemad grupiprojektid andsid vajaliku ettevalmistuse, kuid produtsendi roll oli minu jaoks uus ja vastutusrikas. Kogu protsess arendas minu teadmisi ning kogemusi tulevikus sarnases projektis osalemiseks.

Minu põhiroll nr 1 filmivõtetal oli kommunikatsioon, kus hoidsin kogu tiimi informatsiooniga kursis. Olin justkui tiimi vahelüli, kuid kuna see oli tudengitöö siis olin pidevas koostöös lavastaja Oksari ja draamaturg Madleeniga. Neil oli varasem kogemus teatritöoga, paljud otsused võtsime vastu kood. Lavastajal oli oma kindel visioon, seetõttu toimusid otsuste langetamised temaga läbirääkides. Kogu tiim oli projekti vältel üksteisele toeks ning tekkinud probleemid ja küsimused lahendati üheskoos. Algselt oli üllatav, et lavastaja tegeleb lisaks ka turunduse poolega. Hiljem mõistsin, et varasem kogemus ning oskus siduda turundus lavastuse eesmärkidega andis talle eelise selles valdkonnas. Lisaks kommunikatsioonile tiimiga oli minu ülesandeks suhelda nii teatri, kino, filmivõtte asutuse kui ka inimestega. Filmivõtete eel oli minu põhiülesandeks sobiva võttepaiga leidmine ja haldamine. Sobiva võttepaiga leidmiseks kulus üks kuu, algselt võtsime ühendust Urusel Hosteliga. Läbirääkimistel selgus, et hosteli maksumus ületab meie eelarvet. Sotsiaalmeedia kuulutuse kaudu leidsime võtteplatsiks sobiva Tähetorni Hotelli-i, mis ühtis lavastaja visiooniga ja eelarvega.

Terve projekti vältel olin suhtluses erinevate inimestega, kellega sõlmisin kokkuleppeid ning pidin olema kursis tiimi tööülesannetega. Mul tuli olla pidevas suhtluses inimestega, kellega tuli sõlmida kokkuleppeid projekti edukaks sujumiseks. Tehnilise tiimi juhtimisega tegeles selleks vastav juht, kuid võtete ajal olin tugiisiku rollis ja vastutasin kõigi heaolu nimel. Suhtlus näitlejatega oli väga ametlik, projekti protsess oli väga mahukas ning ei tekkinud võimalust nendega isiklikult pikemat vestlust pidada.

Minu roll nr 2 protsessis oli turundus. Turundus algas läbirääkimistega nii lavastaja kui ka draamaturgiga, soovisime paika panna kutsete saajad ning sotsiaalmeedia teemad. Lisaks arutasime võimalusi, kuidas saaksime dokumendilavastuse meedia vahendusel

võimalikult paljude inimesteni viia. Plakatite kujundust ma ise ei teostanud, minu ülesanne oli plakatid välja printida ning need erinevatesse linnadesse üles panna. Tiim aitas plakatid üles panna nii Viljandisse kui Tartusse, sest ise nendes linnades sel hetkel ei viibinud. Jõudsin järeldusele, et meediaplaani koostamine oli selle projekti raames kasutu tegevus. Algselt koostasime ühiselt plaani, kuid kasutust see ei leidnud ning vajalikud ümberkorraldused tegime turunduse aspektis jooksvalt. Kavalehed trükkisin välja Pärnus.

Tehniline produtsent aitas mind lavastuse produktsioonis palju filmivõtete transpordi sõidupäeviku, inimeste ja tarvikute transpordi osas. Lisaks sai tehniline produtsent väga hea koostöö catering firmaga, leidis filmivõtete majutuse ning aitas muudes jooksvates küsimustes. Soovisin lavastuse vastu huvi tekitada ka koolides ja teatrites.

Minu roll protsessis 3 oli eelarve koostamine. Eelarve koostamine oli minu jaoks kõige keerulisem ülesanne. Praktilise kogemuse puudumise tõttu kujunes kogu haldamine keeruliseks. Alustasin KULKA taotluse koostamisest, sest see on oluline osa eelarvest. Minu juhendaja Tiiu aitas minu taotlused üle kontrollida ning andis omapoolsed soovitused muudatusteks. Kõik taotlused läksid läbi kooli. Toetuse saime nii KULKA-lt kui ka Viljandi linnalt. KULKA läbi saime näitlejatasud ning Viljandi linn toetas tehnilise tiimi transpordi ja Janeku majutus toetuse osas. Transpordikulud hüvitas Viljandi kultuuriakadeemia.

Tulu teenisime suuremas osas piletimüügiga. Piletimüügi tulust tuli arvestada maha rendikulud, seega ei loodetud sooduspiletite müügile. Lisaks rendikuludele tuli meil maksta saali rent ja etenduse alla läinud kulud. Suureks abiks oli Viljandi kultuuriakadeemia omapoolne toetus, mis aitas meil kulutusi katta.

Kuludeks oli: transpordikulud, 20 plakatit, kavandi lehtede trükk, filmivõtete ajal tiimi majutamine, tehnika rentimine, Viljandi kultuuriakadeemia saali kasutamine, dekoratsioonide ja grimmi laenutamine. Püsisime kenasti eelarves ning piletituluga katsime kõik kulud, mis esmalt finantseerime omast taskust. Hetkel oleme jätnud kasumi Tallinna etenduste katteks.

Projektist õppisin eelneva praktilise kogemuse olulisust. Koolis olen saanud teadmised erinevate valdkondade tööülesannetest, kuid iseseisvalt sellega tegelemine oli minu jaoks uus kogemus. Näiteks varasemalt olen kokku puutunud publikuteeninduse rolliga, kus minu ülesandeks oli teostada piletite kontroll ja inimeste suunamine. Filmivõtete ajal pidin inimesi hoidma pidevalt kursis toimuvaga. Minu jaoks oli see keeruline ülesanne, sest pöörduiti minu poole ka küsimustega mille vastust ei osanud anda. Näiteks uuriti hotelli küsimuses, mis toad on projekti raames kasutuses ja kuidas toimub ruumidesse sissepääs. Maja planeering oli Tähetorni hotellis keeruline ning inimesed soovisid minult saada juhiseid,

kus ruumidesse pääseb. Oleksin soovinud kogemuseks tegeleda erinevate suuremate probleemidele lahenduse leidmisega. Meie tiimitöö sujus väga hästi ning kogu projekt sujus plaanipäraselt. Tunnen, et lavastaja oli tiimi valinud väga professionaalsed inimesed, kes suhtusid üksteisesse austavalt.

4. Eneserefleksioon

Diplomilavastuse “Õnnelike surnute aed” protsess kestab alates 2024. aasta suvekuust kuni 2025. aasta sügiseni välja. Diplomilavastuse korralduse käigus arendasin ma oma suhtlemis ja asjaajamis oskusi. Kommunikatsiooni osa sõltus suuresti ka minust, seetõttu tuli mul seda rolli ka osavalt täita, et kõigile oleks kõik arusaadav. See ülesanne oli raske, sest kommunikatsioon ei ole minu kõige tugevamaid külgi kuid tulin sellega suurepäraselt toime. Diplomilavastuse protsessi käigus ma õppisin ka aega paremini planeerima. Tehes nüüd Tallinna etendusi tunnen, et olen rohkem end ette valmistanud kui esietendusega. Samuti ka filmivõtete ajal tuli mul jõuda ülesannetega õigeaks ajaks valmis. Lõputööd tehes, sooritasin ma samal ajal praktikat Koolitantsul. Vahepeal praktika ja lõputöö lükkusid ajaliselt samal päevale, tuli mul töötada nii praktikaga kui ka lõputööga samaaegselt. Pealegi toimusid praktika ja lõputöö erilinnades, tuli mul ette palju Eesti peal rändamist. Õnneks aga enne esietendust oli praktika kaitsmine, mis tähendas seda, et peale praktika kaitsmist sain täielikult süveneda ainult lõputöö peale.

Kultuurikorraldajana olen võimeline töötama nii meeskonnas kui ka individuaalselt. Enda nõrgaks pooleks pean eelkõige eelarve koostamist ja kogu rahastust poolt. Mina tunnen, et numbrid ja minu isiksus ei käi kokku. Seda puhta sellepärast, et olen alati olnud reaalinetes nõrgem. Seega olen tänulik, et minu juhendaja aitas mind rahastuse taotluste ajal kaasa. Üksi tehes poleks ma saavutanud selles väga midagi. Kuid õnneks ka jälle siin kohal aitas kaasa varasemad rahastuse teemadel loengud ja tööd kaasa, mistõttu mul õnnestus kasutada eelarve jaoks loodud näidiseid ja muud vajaliku infot. Nõrgaks pooleks saan ma analüüsis välja tuua selle, et ennetamine ja projekti tunnetamine jõuab mulle alles hiljem kohale. Mis tähendab seda, et kuidagi see ennetuslik pool on minus nõrgem. Tekkis vahepeal selliseid situatsioone, kus keegi tuli küsima minult mingi kindla teema kohta, aga mul puudus selle kohta informatsioon. Liikuda asjaga edasi tuli kiirelt. Küll aga ma ei pea seda halvaks kuna minul pole ka varasemalt olnud nii suurt ja põhjaliku ülesannet, siis alguses ongi raske hoomata seda kõike. Seetõttu olen juba tänulik, et koolis sain palju materjale ja loengute ajal töötasin ka ilusti kaasa, mille teadmised toetasid projektis kaasa. Küll aga algul üritasin kõike seadistada punkt punkti haaval, millest ei tulnud eriti suurt tolku välja, sest projekti ei saa alati teostada raamatu järgi. Küll aga mingid mõtteterad ja teadmised toovad alati kasu.

Täites nii palju erinevaid rolle õnnestus mul tajuda kuidas tervikliku lavastuse sündmine toimib. Kogu minu tegevus võimaldas näha ka kitsaskohti nagu liiga suure koormuse enda kaela võtmine nii, et kui lõpuks oli tähtajad käes ja alles siis tundsin, et olin

liiga palju enda vastutada võtnud, taotluste esitamiste kuupäevade ununustamine, vähene turundamine, telemeediaga hiline ühendusevõtmine.

Edaspidi kaasaksin kindlasti raamatupidajaid projektidesse, sest iseseisvalt läheks ülesanne pisut keeruliseks.

Hindan kõike, mida olen selle õppe jooksul omandanud. Kogu informatsioon ja teadmine on olnud väga kasulik tulevikus praktiseerimiseks. Kindlasti tunnen, et olen omandanud kultuurikorraldaja töö jaoks olulisi teadmisi ja praktiliselt ennast osavalt proovile pannud. Projekti protsessis kõik suhtlused, uued tuttavad, kontaktid ja teadmised on edaspidiseks tööks ainult kasulikud. Projekti käigus tulid ka välja minu tugevad küljed, milleks on empaatiavõime, kannatlikkus, meeskond abistamine, meeskonnatöös osalemine, turundamine, näitlejatega suhtlemine, mitme erineva ülesandega samaaegselt toimetulek, varasem teadmine teatrivaldkonnas.

Samas oli tunda kitsaskohti, mida tuleks arendada nagu eelarve, rahastus, suunitluste jagamine, ennetamise oskus, julgus, enese uskumine, kohati delegeerimine. Kogu projekti vältel panin end palju proovile kui ka arendasin end kogu protsessi vältel.

Ennast analüüsida on raske, eriti kui palju ülesandeid tuli eelnevalt lavastajaga läbi arutada. Oleksin soovinud palju kogeda ka üksi töötamist, et kuidas siis oleksin toime tulnud ja kas ma oleks paremini ise toime tulnud või just kehvemini.

Mina tundsin end oma ülesandeid tehes kohati kindlalt ja kohati mitte nii kindlana. Meeskond alguses pelgas mind ja ei suhelnud minuga nii palju. Küll aga leidis ka kedagi, kellega olin ma varasemalt juba tutvust teinud. Enamjaolt olid kõik tuttavad üksteisega, sest kõik õpivad etenduskunstide valdkonnas, seega ei tahetud alguses mind omaks võtta. Produksendina ma mõistan seda olukorda, sest kohe ei saagi usaldada inimest, keda sa ei tea. Kuid mida aeg edasi, seda rohkem avatumaks tiim muutus. Üha rohkem hakati mind usaldama ja minuga eraldi ühendust võtma produktsiooni puudutavatel teemadel.

Olin avatud ning uudishimulik, mind väga huvitas minu roll, sest ma sain nii palju praktiseerida ka oma teadmisi. Peamised teemad mida oma rolli täites rakendasin, olidki produtseerimise põhiülesanded millega oma õpingute käigus kokku puutusin. Need olid kaardistamine ehk sobiva toimumispaiga leidmine, eelarvete koostamine, meeskonnaga tihe suhtlus, tehniliste aspektide koordineerimine, koostööpartnerite ja sponsorite leidmine, kunstilise ja tehniliste soovide lahendamine, autoriõiguste ja litsentsidega tegelemine, ajaline planeerimine, delegeerimine, terviku haldamine ning kokkuvõte. (Rannu, Saar, & Känd, 2023). Ootused vastasid tõele. Edaspidi soovin jätkata produktsendi tööga kuna nüüd kui olen

praktikas oma oskused proovile pannud, tunneksin end juba kindlamana. Kogu see projekti protsess oli nii huvitav ja inspireeriv.

Kokkuvõte

Käesolevas lõputöös viin läbi tegevusuuringu, mille raames kirjeldan ja analüüsin oma tööd produtsendina lavastuse “Õnnelike surnute aed” väljatoomisel. Tegemist on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia lavastaja eriala tudengi diplomilavastusega. Esietendus toimus 6. mail 2025. aastal Tartu Elektriteatris. Järgnevad etendused leiavad aset 4. ja 5. juunil 2025. aastal Tallinas Kinos Sõprus. Tegemist on hübriidlavastusega, mis seob kokku filmi ja näitleja elava esitluse teatrilaval. Hübriidvormi produtseerimise protsess on tavapärasest keerukam. Eraldi tuli korraldada filmivõtted ja lavaproovid ning tuua välja sidus tervik.

Lavastus “Õnnelike surnute aed” ei ole ainult kunstiline eksperiment, vaid ka õppeprotsess, mis tõi kokku professionaalid ja mitmete erialade tudengid. Diplomilavastuse meeskond oli suur, tiim koosnes 22-liikmest ja 8 näitlejast. Tiimitöö sujus kõigi vahel hästi ning kõik täitsid oma rolli.

Kasutatud kirjanduse loetelu

Yavuz, D. (2024). Live-Capture Filmed Theatre Productions: A New Hybrid Art Form Between Film and Theatre. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*.

Diktor. (2020). *Mis on PÖFF ja mida sa sellest teadma peaksid?*

<https://diktor.geenius.ee/blogi/poffi-blogi/mis-on-poff-ja-mida-sa-sellest-teadma-peaksid/>

Fienta. (2025). *Värske Kraam Viljandist 2025- Festivalipass*.

<https://fienta.com/et/varske-kraam-viljandist-2025-festivalipass>

Hundertwasser, F. (n.d.). *170 Le Jardin des Morts Heureux 106*.

https://hundertwasser.com/en/paintings/170_le_jardin_des_morts_heureux_106

Perens, A. (n.d.). *Kontakt*. Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor.

<https://ebs.ee/kontaktid/algis-perens>

Rannu, A., Saar, E., & Känd, M. (2023). *Produksioon ja festivalikorraldus*

[Loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia.

Riigiteataja. (2025, 14. märts). *Kultuuriministri määrus „Kultuuriürituse korraldamise*

toetus“. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032025022?leiaKehtiv>

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia. (2022). Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia arengukava aastateks 2022-2025.

<https://viljandi.ut.ee/sites/default/files/2022-04/TU%CC%88%20VKA%20arengukava%2022-2025%281%29.pdf>

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia. (s.a.). Kultuuriakadeemia struktuur.

https://viljandi.ut.ee/sites/default/files/2022-04/kehtib_alates_01_01_2021_viljandi_kultuuria_kadeemia_pohikiri.pdf

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia. (2022). Põhikiri.

https://viljandi.ut.ee/sites/default/files/2022-04/kehtib_alates_01_01_2021_viljandi_kultuuria_kadeemia_pohikiri.pdf

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia. (2021). Ülevaade kultuuriakadeemiast.

https://viljandi.ut.ee/et/ulevaade-kultuuria_kadeemiast

Sokman, M. (2022). *Turundus* [Loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia.

Lisad

Lisa 1. Projektis osalenud inimeste nimekiri

Nimi	Ülesanne
Oskar Viirand	Lavastaja
Madleen Maria Kirja	Dramaturg
Merili Tambu	Produtsent
Sandra-Stella Eilaste	Tehniline produtsent
Deili Post	Videotiimi juht, videokujundaja
Jaagup Maidla	Operaator
Sten Hendrik Killak	Operaator 1. assistent
Robin Täpp	Režissööri 1. assistent
Jaan Eerik Priks	Helilooja
Kaur Hannes Käämbre	Helikujundaja
Robin Õige	Värvimääraja
Anna Maria Praks	Kunstnik
Paula Aarnis	Kunstnik
Triin Rahuoja	Kunstnik, kostüümikunstnik
Ronja Marie Tepp	Grimmikunstnik
Gretten Vaga	Grimmeerija
Joosep Kurm	Filmi valguskujundaja
Kris-Kervin Mölder	Filmi valguskujundaja
Mairon Tovstik	Lavaline valguskujundaja
Maria Helena Seppik	Plakatikunstnik
Jürgen Joost	Fotograaf

Lisa 2. Projektis osalenud näitlejate nimekiri

Nimi	Ülesanne	
Janek Vadi	Näitleja	Professionaal
Maria Paiste	Näitleja	Professionaal
Kirill Havanski	Näitleja	Professionaal
Mari Abel	Näitleja	Professionaal
Erki Laur	Näitleja	Professionaal
Tom Rüütel	Näitleja	Harrastaja

Eva Maria Aru	Näitleja	Tudeng
Elina Soosaar	Näitleja	Tudeng

Lisa 2. Tegevuskava tabel

Tegevus	Kuupäev	Sisu, teema	Vastutajad
Ideekavandi ja meeskonna koostamine	september-oktoober 2024	Lavastuse idee täpsustamine, rollijaotused	Merili (produtsent), Oskar Viirand (lavastaja)
Filmivõtete koha otsimine ja broneerimine	jaanuar-veebruar 2024	Hotelli leidmine ja kooskõlastamine filmimiseks	Merili, Oskar
Sponsorite ja koostööpartneritega kontakti võtmine	jaanuar-märts 2024	Sponsorite listi kokku panemine. Sponsoritele meilide saatmine.	Merili, Sandra-Stella Eilaste (tehniline produtsent)
Filmivõtted	2.-6. märts 2024	Tähetorni hotellis toimunud võtete periood	Oskar Viirand, Merili
Plakatite ja turundusmaterjalide loomine	märts-aprill 2024	Visuaalide loomine, tekstide koostamine	Madleen Maria Kirja (dramaturg), Merili, Oskar Viirand
Kommunikatsioon ja pressisuhtlus	aprill-juuni 2024	Meediasuhtlus, Facebooki üritus, artiklid, intervjuud	Merili, Viljandi kultuuriakadeemia turundaja Katrin Ruus
Autoriõigused ja litsents	veebruar-aprill 2024	Uurisin lavastuse pealkirja kohta ja sõlmisin Eesti Autorite ühinguga lepingu	Merili
Järeltegevused, analüüs ja kokkuvõtted	mai-juuni 2024	Lõputöö kirjutamine, sündmuse analüüs, meeskonna tänamine	Merili
Kontrolletendus Viljandis	4. mai 2024	Kontrolletendus Viljandis	Kogu meeskond
Esietendus Tartus Elektriteatris	6. mai 2024	Ametlik esietendus	Kogu meeskond
Etendused Tallinnas Sõpruse kinos	4. ja 5. juuni 2024	Etenduste läbiviimine Tallinnas	Kogu meeskond

Lisa 3. Stillid

Näited. Autor: Deili Post

Still 1

Still 2

Lisa 4. Lavastuse turundus tekst

“Õnnelike surnute aed”

„Üks põnev ja õudne põgenemise vorm on see, kui inimene põgeneb oma pähe ja jääb sinna kinni.”

“Õnnelike surnute aed” on Viljandi kultuuriakadeemia 4. kursuse lavastajatudengi Oskar Viirandi diplomilavastus.

„Kui mulle tundub, et mõne inimesega suheldes saan ma rohkem haiget, kui ma tol hetkel taluda suudan, siis ma tõesti põgenen.“

Austria kunstnik Friedensreich Hundertwasser lasi end matta oma "Õnnelike surnute aeda", tulbipuu alla, et see puu saaks tema elu edasi kanda. Elu keerdkäikudest hoolimata leidis Hundertwasser viisi, kuidas surm ei oleks lõpp, vaid uus algus, edasiminekuks, harmooniline ühinemine maailmaga. Meie lavastus "Õnnelike surnute aed" võtab selle nime ja mõtte – see on pilk inimese haprasse, aga visasse olemusse, räägib kontaktist, mis on kadunud, ja sellest, kuidas see uuesti leitakse; kindlustundest, mis haihtub, ja sellest, kuidas see tagasi võidetakse. Või kas võidetakse? Kas me julgeme uuesti alustada, edasi minna?

Vahepeal tasub mõelda, et kui te üks päev ära kaoksite, kas te siis oleksite selle igatsuse väärilised, mis teie lähedased teie puudumisel tunnevad?

Lavastus koosneb kahest eraldiseisvast struktuurist. Üks avab ennast kinolinal ja teine toimub laval. Kaks struktuuri täiendavad teineteist, uurides, kuidas kino ja teater koos toimivad.

Lisa 5. Lavameeskond

Janek Vadi

Ekraanil

Mari Abel, Erki Laur, Eva Maria Aru, Elina Soosaar, Kirill Havanski, Maria Paiste, Tom Rüütel

Lavastaja Oskar Viirand

Dramaturg Madleen Maria Kirja

Produtsent Merili Tambu

Tehniline produtsent Sandra Stella Eilaste

Videokujundaja Deili Post

Operaator Jaagup Maidla

Operaatori 1. assistent Sten Hendrik Killak

Režissööri 1. assistent Robin Täpp

Helilooja Jaan Eerik Priks

Helikujundaja Kaur Hannes Käämbre

Värvimääraja Robin Õige

Kunstnikud Anna Maria Praks, Paula Aarnis, Triin Rahuoja

Kostüümikunstnik Triin Rahuoja

Grimmikunstnik Ronja Marie Tepp

Grimmeerija Gretten Vaga

Filmi valguskujundajad Joosep Kurm, Kris Kervin Mölder

Lavaline valguskujundaja Mairon Tovstik

Plakatikunstnik Maria Helena Seppik

Fotograaf Jürgen Joost

Lisa 6. Tehniline raider

Etenduse pealkiri	Õnnelike surnute aed
Etenduse kestus	1h ja 50min
Publiku paiknemine (Publikutõus, publik laval vms.)	Publik paikneb statsionaarsetel kino toolidel

Lisa 7. Tehniline meeskond

Tehnilise meeskonna nimekiri (Nimi, amet/valdkond, kontakt)	<p>Mairon Tovstsik - valguskujundus(tel: 56562254, meil: mairontovstsik@gmail.com)</p> <p>Deili Post - heli ja video eest vastutav(tel: 53850743 meil: deili.post123@gmail.com)</p> <p>Triin Rahuoja - rekvisiidid ja kostüüm(tel: 56860089 rahuojatriin@gmail.com)</p>
Lava tehnilised nõudmised(Poodiumid jm)	Puudub

Valgus

Vajaminev valgustehnika	2x ETC Colorsource Desire fresnel, 2x K&M statiivi, või Gravity satiivi
Valguse juhtimine	ETC Programming Wing
Eriefektid (Lavatoss, lumi, küünlad jms.)	puubub

Heli

Vajaminev helitehnika	Kohalik kino helisüsteem
-----------------------	--------------------------

Video

Vajaminev videotehnika	<p>Kohalik kino projektor</p> <p>Arvuti</p> <p>Kõvaketas Filmi DCPga</p>
------------------------	--

Rekvisiidid

Vajaminevad rekvisiidid	2 tooli Viljandi kultuuriakadeemia peamajast etenduskunstide toast Märkmik
-------------------------	--

Autor. Merili

Tambu

Lisa 8. Eelarve

DIPLOMILAVASTUSE "ÕNNELIKE SURNUTE AED" 2025 eelarve					
kulu			PLANEERITUD	KOONDSUMMA	KOMMENTAARID
Loomingulise kollektiivi töötasud koos maksudega			€5,100.00	€5,786.00	
	Näitleja 1	filmimine, proovid - neto tasu	€1,800.00	€1,794.00	arvega
	Näitleja 2	filmimine	€900.00	€1,400.00	arvega
	Näitleja 3	filmimine	€600.00	€1,052.00	käsund
	Näitleja 4	filmimine	€900.00	€770.00	käsund
	Näitleja 5	filmimine	€900.00	€770.00	käsund
	PRODUKTSIOONIKULU		€470.00	€276.85	
	Lavakujundus, filmimisel tausta kujundus + kunstnike materjalid	projekt	€200.00	€192	
	Kostüüm	projekt	€150.00	€65	
	Grimm	projekt	€100.00	€0.00	Grimm saadi koolist
	Muusika litsentsid	projekt	€20.00	€19.85	
	TURUNDUSKULUD		€190.00	€210.00	

	Trükireklaam (plakat jmt)	projekt	€60.00	90	
	Kavalehed	projekt	€100.00	€90.00	150tk
	Sotsiaalturundus (FB boost, Instagram advertisement), välimeedia, veebireklaam	projekt	€30.00	30	
	MUUD KULUD		€1,000.00	€384.64	
	Majutus prooviperioodil	projekt	€500.00	€280.00	
	Toitlustus	projekt	€500.00	€104.64	
ETENDUSTEGEVUSEGA SEOTUD KULUD					
	RENDIKULUD		€1,220.00	€1,220.00	
	Tartu Elektriteatri saali rent	prooviperiood kokku 500, etendus €500 + km	€610.00	€610.00	
	Viljandi kultuuriakadeemia black boxi ruumi rent	etendus	€0.00	€0.00	TÜVKA Omaafinantseering
	Kino Sõpruse saali rent	etendus €250 + km	€610.00	€610.00	2 x etendus 250€ + km
	OOTAMATUD KULUD		€100.00	€11.00	
	Ootamatud kulud	projekt	€100.00	€11.00	Lilled

			PLANEERITUD	TEGELIK	
KOKKU			€8,080.00	€7,888.49	

Lisa 9. Riskianalüüs

Mida arvame juhtuvat?	Tõenäosus	Mõju	Riski suurus (T x M)	Kus?	Millal?	Mida on võimalik teha selle vältimiseks?	Mida teha kui see ikkagi juhtub?	Vastutaja	Aeg
1. Näitleja haigestumine	2	3	6	Enne etendust, pärast etendust	Enne etenduse algust, peale etenduse lõppu	Näitlejal tuleb vältida suuri rahvamasse, hoida tervist ning tuleb ka algselt tagada, et näitleja tunneb end hästi.	Kõigepealt teha kindlaks, et kas näitleja haigestumine lubab ikkagi etendada, kui mitte, siis kas etendus edasi lükata ja sellest kõikidele osalejatele teada anda. Tagastada piletiraha.	Produtsent	10 minutit

2. Publiku vähene huvi	2	2	4	Enne etendust ja saalis	Enne etendust ja etenduse ajal	Efektiivne turunduskampaania jõudes ka Rahvusringhäälingusse. Rõhuda diplomilavastuse uudsusel.	Paluda kõigil enne tutvuda lavastuse sisuga. Märkida ära, kui kaua etendus kestab ja kas vahepeal on ka pause. Oleme kutsed saatnud inimestele, keda teame, et võiks kõnetada see.	Produtsent	5 minutit
3. Finantsiline võimetus tagada soovitud töötasud	2	3	6	Enne filmivõtteid	Selgub filmivõtete ajal	Kultuurkapitalilt toetus tagada professionaalide palgad tudengiprojektides. Omafinantseering. Proovida ka leida muid lahendusi nagu arvestada maha kulukamad asjad.	Leida toetajaid, otsida sponsoreid. Suhelda kooliga, kuidas edasi?	Produtsent, TÜ VKA	1 kuu

4. Terviserike publikus	3	2	6	Saalis	Etenduse ajal	Kontrollida, et saalis oleks piisavalt õhku, hoiatada inimesi kui etenduses kasutatakse suitsu, bürotehnikat või strobo valgust, paluda publikul olla ettevaatlikud tribüünil	Kiirabi kutsuda, esmaabi	Produtsent, meeskond, publikuteenin daja, tehnikud ja personal	10-20 minutit
5. Ligipääsetavus ratastoolis inimesele	1	3	3	Saalis	Enne etendust ja etenduse ajal	Rõhutada ka lavstuse eventides, et ligipääsetavus puudub. Teha algselt kindlaks, et kas on tulemas kedagi, kes on ratastooliga.	Teha ruumi publiku seas või asetada tribüünile vaatama.	Produtsent. maja personal	10-15 minutit
6. Elektrikatkestus	1	1	1	Saalis	Etenduse ajal	Generaatori kasutamine	Jätta etendus pausile või tuleb katkestada	Produtsent, tehniline tiim, maja personal	0-20 minutit
7. Tenika rike	2	3	6	Enne etendust, etenduse ajal saalis	Etenduse ajal	Kontrollida enne etendusev algust, et kõik töötab	Teha kindlaks, et kas tehnika toimib, panna etendus pausile	Produtsent, tehniline tiim, maja personal	kuni 15 minutit

							või tuleb katkestada		
8. Tulekahju	1	3	3	Saalis	Etenduse ajal	Teha kindlaks, et pistikuid üle ei koorma	Peatada etendus. Katkestada etendus. Oled eelnevalt tutvunud maja evakuatsiooni plaaniga, peab teadma esimesest väljapääsust	Produtsent, maja personal	10 minutit

T: tõenäosus, M: mõju. Hindamine skaalal 1 - 3, kus 1 = madal; 2 = keskmine; 3 = kõrge

Lihtlitsents

Lihtlitsentsi lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Merili Tambu,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose diplomilavastuse “Õnnelike surnute aed” produktsioonis, mille juhendaja on Tiiu Tamm, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonda, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoril viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Merili Tambu

19.05.2025